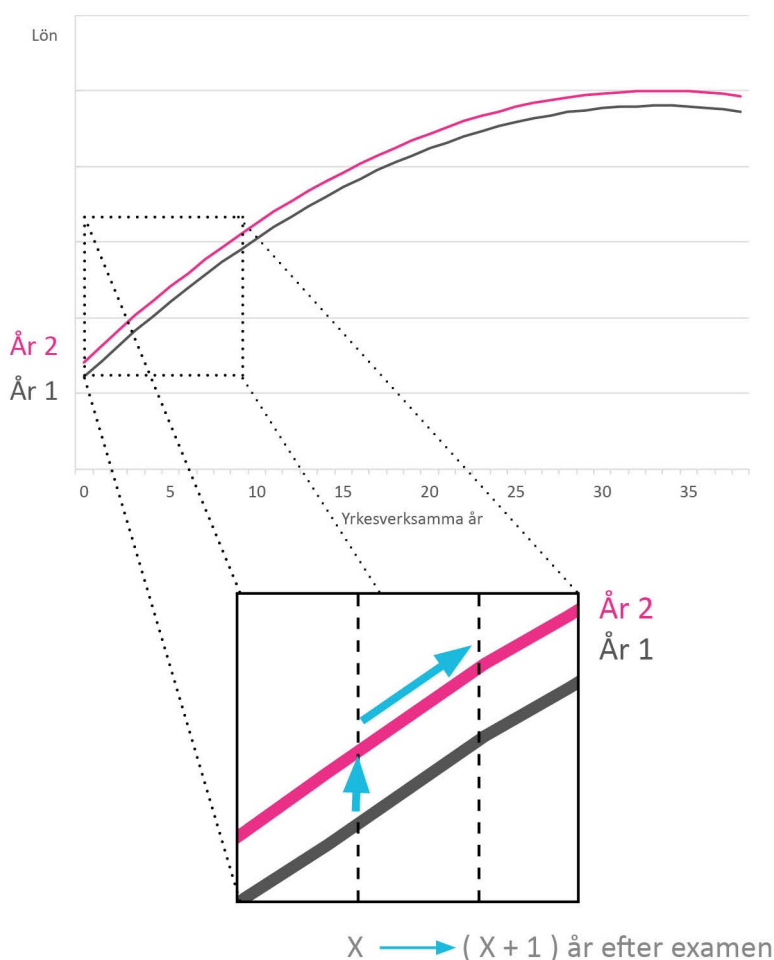

Nivå och struktur

Diagram 1 nedan visar en schematisk bild över hur lönestrukturen kan se ut för medlemmarna i förbundet. Formen på kurvan, dvs strukturen, visar att lönerna i genomsnitt är lägre för de nyexaminerade jämfört med de som har jobbat en längre tid. Detta beror på att de som har jobbat längre har mer erfarenhet och yrkeskunskaper men eventuellt också en högre befattningsnivå jämfört med de som precis har avslutat sin utbildning.

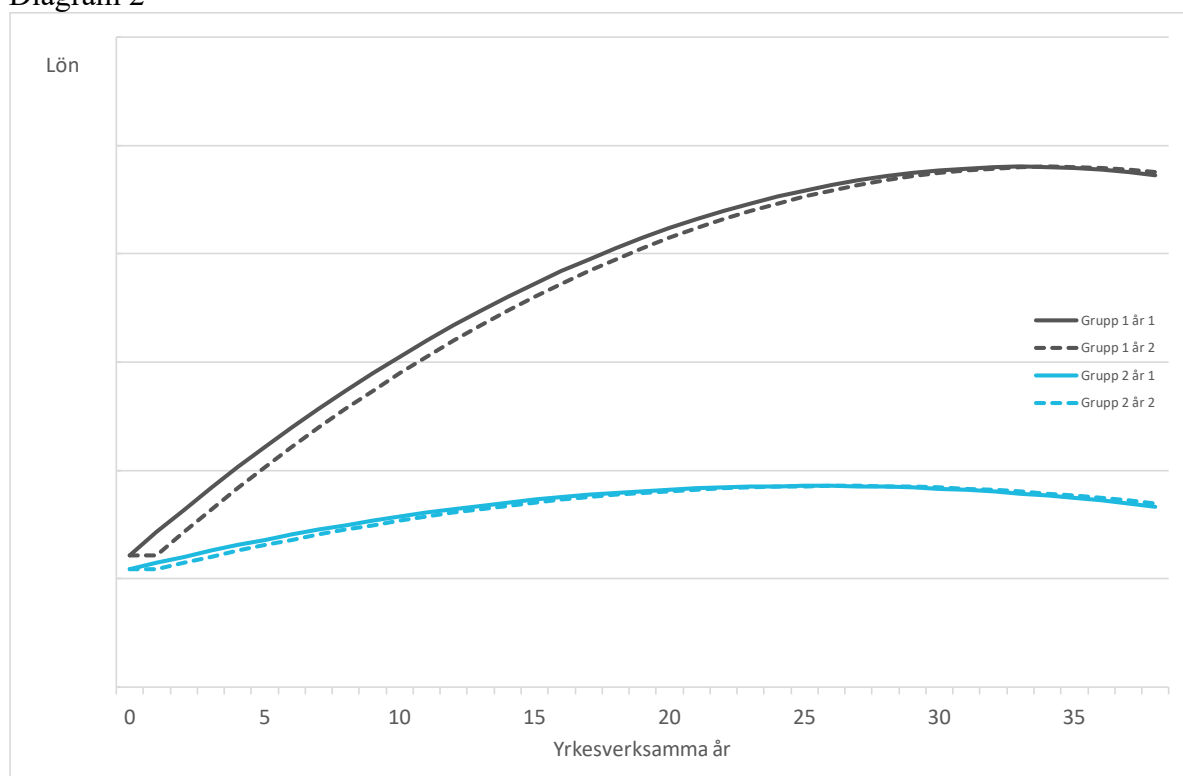
Varje år beräknar vi olika löneökningmått för våra medlemmar. Vi beräknar bland annat individuella ökningstal och medellöneökning. De individuella ökningstalen är resultatet av en beräkning av varje individs löneökning under ett år och sedan beräknas ett genomsnitt för alla individers ökningstal. Medellöneökningen (benämns ibland även som kollektiva löneökningen eller nivåhöjningstalet) visar hur mycket lönerna ökat för hela gruppen/kollektivet under ett år. Man kan också säga att medellöneökningen beskriver kostnadsökningen för lönerna under ett år. Medellöneökningen visar hur mycket lönekurvan i diagrammet nedan skiftar uppåt. Observera att x-axeln visar antal yrkesverksamma år och y-axeln medellönen för olika längd på yrkeserfarenhet. Denna beräkning utgår alltså inte från individerna utan innefattar hela gruppen respektive år.

Diagram 1

Olika struktur på lönekurvan innebär att det blir olika effekt på medellöneökningen. Om vi jämför två grupper med helt olika struktur, en med en brant lutning och en med en flack lutning, så ger en oförändrad lön för individerna mellan två år helt olika effekter på medellöneökningen. I diagram 2 nedan illustreras detta. Om individerna inom respektive grupp har en oförändrad lön mellan år ett och år två ger det en negativ effekt på medellönen för grupp 1 dvs den grupp som har en brantare lutning medan grupp 2 ligger på en i stort sett oförändrad medellön.

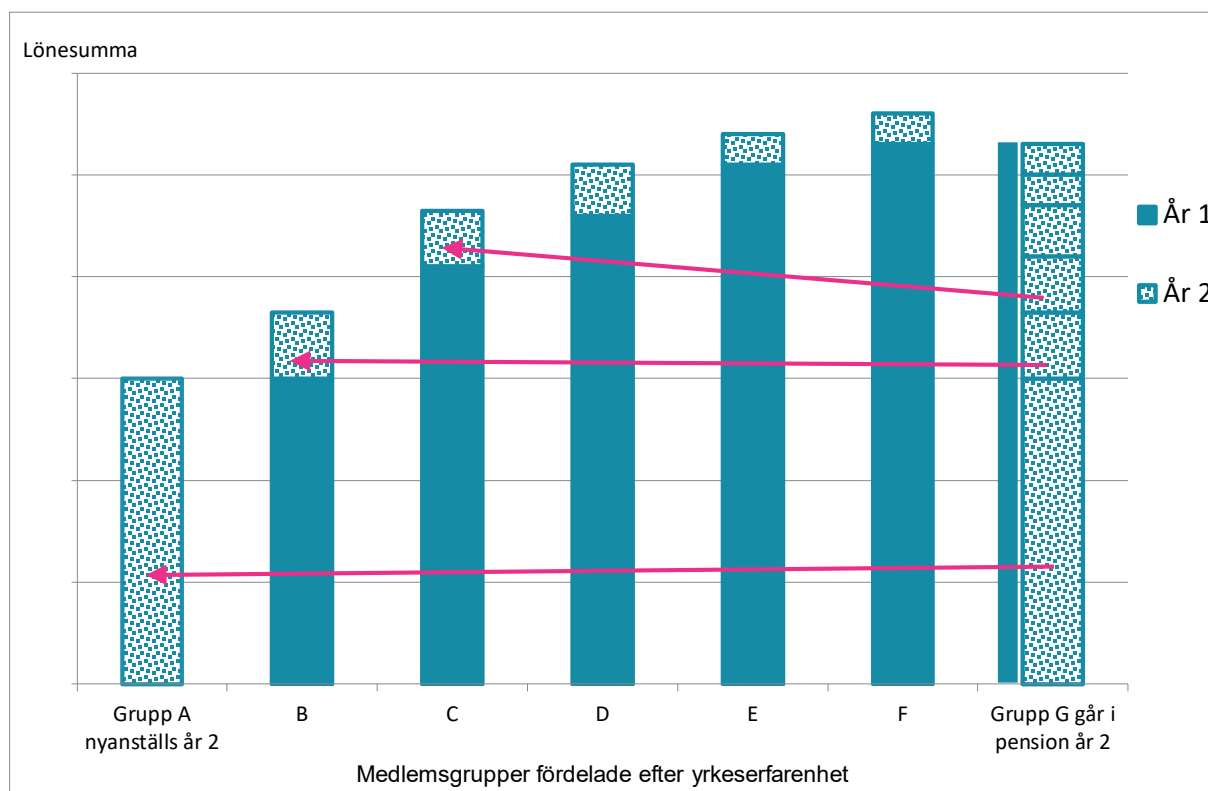
Diagram 2

Eftersom förbundets medlemmar har en struktur på lönekurvan som har en relativt kraftig lutning (lägre löner i början och högre löner i slutet av karriären) behövs det högre ökningstal för de enskilda individerna för att gruppen som helhet ska få samma medellöneökning som andra grupper som har en flackare lönestruktur.

Den strukturella höjningen eller förflyttningen utefter lönekurvan höjer inte medellönen för gruppen som helhet (höjer inte lönekostnaden för gruppen). Det beror på att den äldsta åldersgruppen med höga löner går i pension och in kommer nyexaminerade med lägre löner. En förutsättning är dock att antalsfördelningen för gruppen inte förändras. Detta åskådliggörs schematiskt i diagram 3 nedan där den äldsta gruppens löner räcker till de nyanställas löner samt till löneökning till övriga grupper som har skaffat sig mer erfarenhet och bytt jobb.

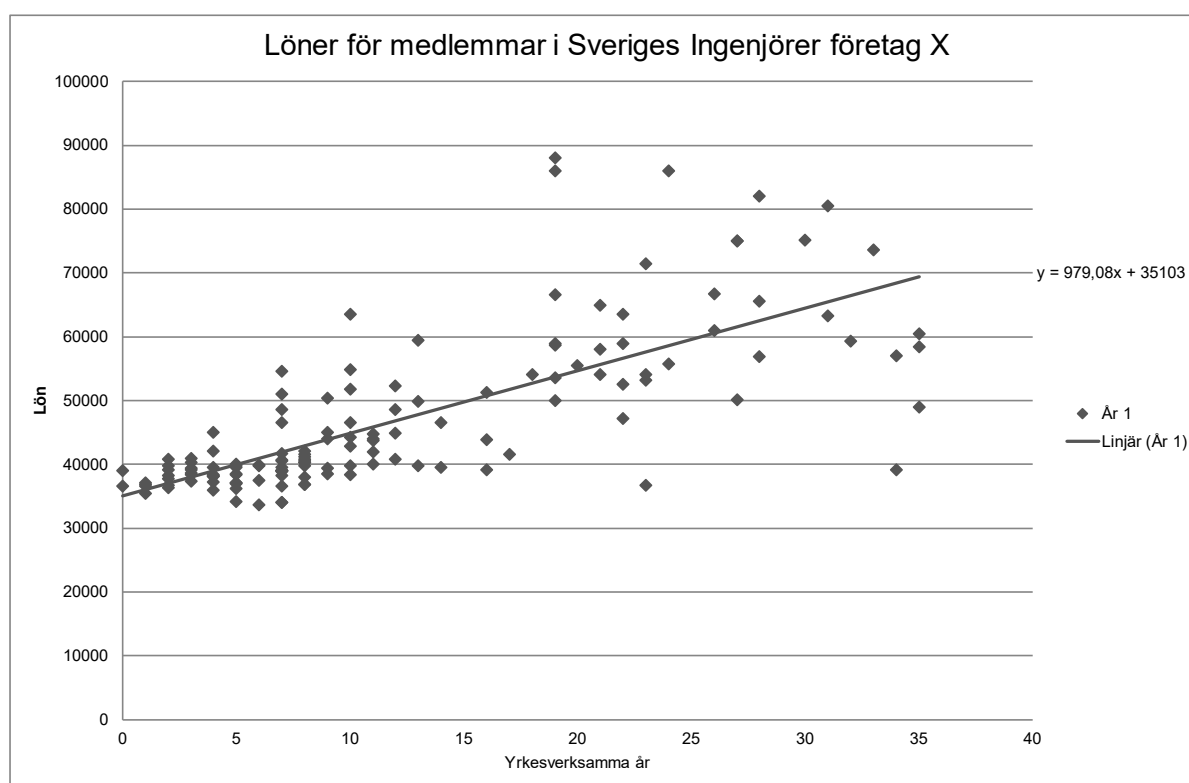
Diagram 3

Lönestrukturen på ett enskilt företag

Hur stora löneökningar krävs det då för att bibehålla den rådande lönestrukturen på ett visst företag? Det beror på hur lönestrukturen på det enskilda företaget ser ut. I diagram 4 nedan visas ett exempel på hur lönestrukturen ser ut för Sveriges Ingenjörers medlemmar vid ett företag. Lönerna är inritade i ett s.k. spridningsdiagram med lönen på y-axeln och yrkesverksamma år på x-axeln. Lönerna är lägre för de som är nyexaminerade och i den gruppen är även lönespridningen som minst. Längre arbetslivserfarenhet innebär högre löner men också större lönespridning. Det beror på att löneutvecklingen under yrkeskarriären ser olika ut för olika medlemmar, vissa blir chefer, andra får ökat ansvar och därmed högre lön medan några av olika anledningar ligger kvar på en relativt låg lönenivå.

Diagram 4

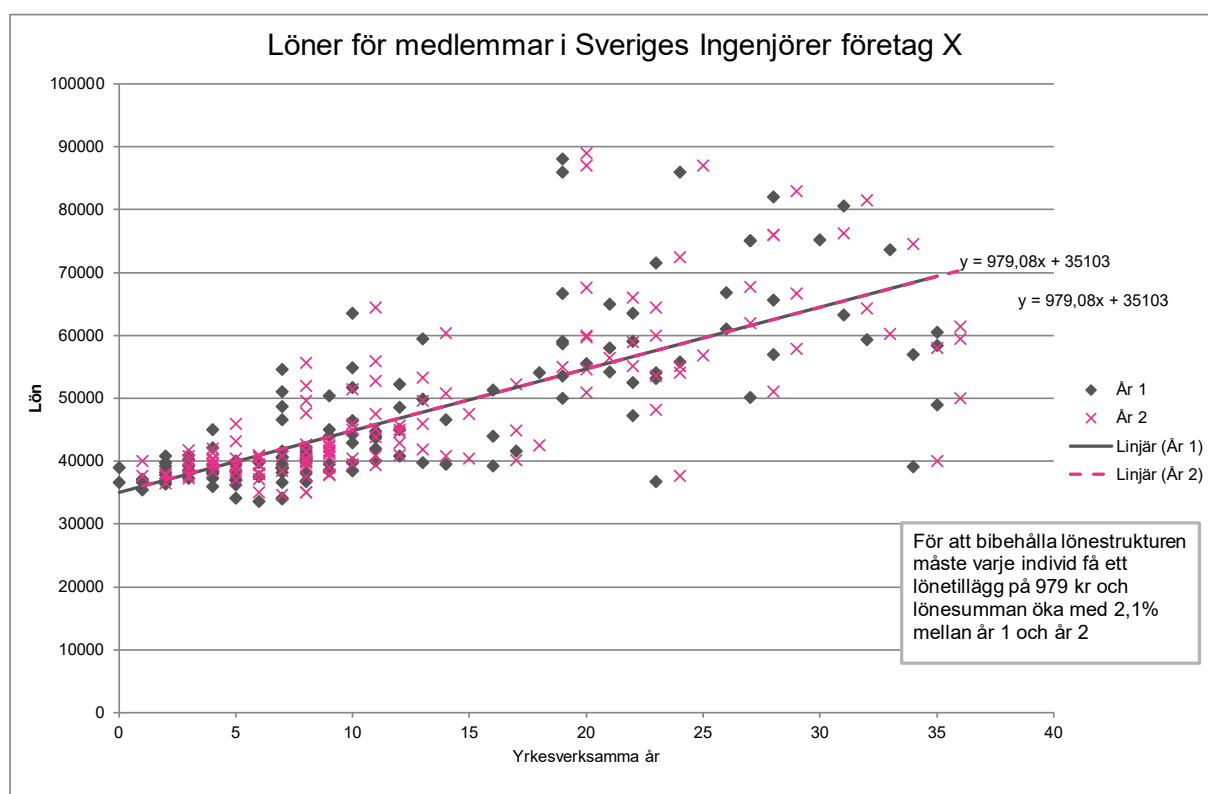
Utifrån löneuppgifterna har en rät linje beräknats för att visa hur lönen ligger i genomsnitt för de olika värdena på x-axeln dvs yrkesverksamma år. Det är inte säkert att det är just denna funktion som är den bästa utan i många fall är det ett kanske ett polynom av t ex 2:a graden som bättre beskriver hur lönerna för förbundets medlemmar ligger relativt varandra. Med detta menas att det ofta är ett samband som inte följer en rät linje utan någon form av kurva med större lutning i början och som sedan planar ut mot slutet av karriären. Se den schematiska bilden i föregående avsnitt, diagram 1.

Linjen har en skärningspunkt med y-axeln vid 35 103 som alltså visar genomsnittslönen för de nyexaminerade. Linjens lutningskoefficient är 979 som säger oss att varje individ skulle behöva ett påslag på lönen med 979 kr i genomsnitt för att behålla sitt löneläge och för att lönestrukturen mellan år ett och år två ska vara densamma.

I diagram 5 nedan har varje individs lön fått ett påslag med 979 kr och det innebär i detta fall att lönesumman måste öka med ca 2,1 procent för att lönestrukturen ska bibehållas. För att sedan medellönen för gruppen ska förbättras måste linjen (medellönekurvan) också skifta uppåt och för att detta ska kunna ske måste det till ytterligare lönepåslag. Förbundet menar naturligtvis inte att alla individer i praktiken ska få samma lönepåslag utan lönesättningen ska göras utifrån individuella grunder enligt principerna i löneavtalet.

Observera att detta är ett räkneexempel som ska illustrera att det kostar pengar att behålla strukturen (lutningen på kurvan) vid detta tillfälle. För att dessutom få linjen (medellönekurvan) att skifta uppåt för medlemsgruppen krävs det ytterligare löneökningar. Över tid kommer dock kostnaderna för att behålla strukturen inte öka eftersom det även här kommer finnas individer med höga löner som går i pension som ersätts av andra inom företaget och nyexaminerade med lägre löner. Se diagram 3 i föregående avsnitt som visar att den strukturella förflyttningen inte är kostnadshöjande för kollektivet.

Diagram 5

I diagram 6 nedan åskådliggörs strukturen för en annan yrkeskategori (dvs inte förbundets medlemmar). Då en grupp har en mer flack lönestruktur innebär det att det behövs endast 23 kr i lönepåslag i genomsnitt för att gruppen som helhet ska behålla sin lönestruktur. Det innebär att om alla får en ökning på 23 kr för att bibehålla lönestrukturen så ökar lönesumman med 0,1 procent dvs det finns en hel del utrymme kvar jämfört med tex nivån på det sk märket för att också få ökningarna så linjen (medellönekurvan) för gruppen även förflyttas uppåt.

Diagram 6

